

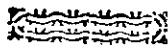
A' ROMAI TSASZARI ÉS AP. KIRALYI FELSÉG.
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BÉTSBŐL Pénteken 7. Októberben 1791.

Az apró belső jegyzések.

Az ujjanon koronáztatott F. Tsch Királyné, a' mi kegyelmes Afzfzonyunk, a' múlt Kedden sívére szerentsésen vizsiza-érkezett Bétabe, és más nap a' játék-néző helyen jelenvén-meg, a' néptől 2 rendbéli kéz-tapsolással tisztelteték meg. — A' F. Király, és Koronánk örökölse Ferentz fő Hertzog ugyan még vizsiza nem érkeztenek ide; de hogy Oktob. 2-dikán Prágából ki indultanak legyen; és hogy a' már meg-irt Tsch Országi Vároknak meg-szemlélések után e. h. 12-dikére Bétsbe váratuak, annál semmi sints bizonyosabb.

A' Berlinben lévő Török Követ, ki már vizsiza indúló félben lenni mondatik, tsak alig ha Bétsen nem mégyen keresztül; mert már a' héten más kereskedő Törökököt-is szemléltünk Bétsben. —

Az a' hire, hogy a' Konstantinápolyi *Kints Tá-
Mester* rendeltetett volna a' Portától Bétsbe. Köve-
nek, ki meg a' télen ide fogna érkezni; és így nagy
Vendégeink lesznek nem sokára, mert Hertzog Po-
temkin és a' *Koloniai Választó Papi Fejedelem* is
Bétsbe vőgennek. — Csak nem minden Vendég fo-
gadók te, sők és tömve vagynak azon idegenek-
kel, kik az ő Felsége meg-érkezésére várakoznak.
Az Erdélyi Gavallérok között itten vagynak *Báró
Brukenthal* Ur ő Exja, Generál Gróf *Bethlen Pál*,
Gr. *Bethlen Sándor* és *Josef* Ur ő Ngok. — Gene-
rális *Kálnaki* Ur és Gróf *Haller Pál* Ur ő Exja meg-
hóltaknak iratnak Erdélyből; 's ha ez igaz — az
elsőben egy nagy vitézt, a' másodikban pedig egy
nevezetes Magyar Poétát vesztett el Nemzetünk. —
Úgy hallatik, hogy ő Felsége kegyelmesen azt vég-
zette volna, hogy ennek utánna a' Magyar Nemesi
Kend a' Hivatalokra nézve egyenlő léljen a' Mág-
násokkal; és ha a' nemes ember ugyan azon Tiszt-
ságban vagyon, mellyben egy Gróf, vagy Báró,
és régebben szolgál, övé az első Szék — és min-
den Ts. Kir. Hivatalokra lépni közönséges jussa lé-
szen csak az érdemnek, nem a' névnek.

Erdélyben nevezetesen *Kolosvárt* ugyan azon hi-
deg-lelés jár, mely Bétsben, és a' mely 2 — 3 szor
ki leli az embert el-hadgya; de nagyon meg-erősle-
niti. — A' Pesti és Budai 'Sinatnak 10 dikben vé-
ge fog lenni. — A' *Litteraria*, Ország Deputatio
már el-végzette a' maga dolgát Budán. — A' *H
Koburg* Táborában szererentsésen szolgált ágyuk 's
más hadi-készületek Oláh Országból Budára meg-ér-
keztek. — *Dubitzába*, *Noviba* és *Barbirbe* már
viszszá költöztettek az el-vett ágyuk, 's másna is;
mert már a' Divány Biztolsa, ki az el-vett Vára-
kot vissza veszi, meg-érkezett a' maga kisirőjivel.
— A' Szabad-Seregbéliek többnyire a' szélen lévő
Tolvajokhoz adták magokat, és irgalmatlan dolgo-
kat visznek véghez.

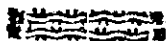
A' múlt hón. 28-dikán meg-hala Bétsben Ts. K.
Tanácsos és a' Ts. Kir. Bibliotékának első Örzője
Schwant.

Schwandner György Ur, 80-dik esztendejében életének. A Magyar Iróknak irásait e' szedegette vala öfzve, és a' nevezetesebb emberek közzül való vala. — Midőn Prágában a' F. Királyné koronázása tartatott, az Ország adott egy nevezetes Bált, melyben 5000 személyek gazdagon vendégeltettek: meg: 500 akó Ausztriai, Somlyai, Rétsei és Budai Bor, 1700 Butélia *Campaniai*, *Burgundiai* és Renu-si; 2000 butélia Tokaji, Sopronyi, Menefi, Malagai alfizű szőlő bor költ el, és az egész Város egész étzaka meg volt világosítva.

*Tsch Ország*nak *Kuttenberg* uevü Bánya Városa olly örömmel, izeretettel, és tisztelettel fogadta közelébb, a' *Prágai* út' alkalmatosságával oda bé-szálolt Nemes Magyar Testörzöket, hogy azonjeles tselekedetének emlékezetét kötelességünknek esmértük, mind Nemzetünk' ditsőségére, mind pedig *Kuttenberg* Városa' szép hírének Hazánkban való el-terjesztésére, Irásunkban fenn-marasztani:

Midőn meg állapotodott volna a' Nemes Testörzö Sereg, vitézi fényes öltözetében díszeskedve *Kuttenberg* Városa' plattzsn: leg ottan elő állott köszön-tésére a' Polgár-Mester, az egész Magistrátussal egy-gyütt; a' Sereg' akkori Kormányozóját Fő Strázsa-mester *Dótzsi* Urat pedig el kísérte a' maga kvártélyára, 's szives indólatból származott kifejezésekkel nyilatkoztatta ki újjolag abból vett örömoeket, hogy olly beises Vendégeket fogadhattak városok' kebelé-be; egyförsmind ebédre hívta az egész Ns Sereget. Egy Vendégfogaadóban tartatott a' barátságos vendégség, mellyben jelen voltak, Vitéz Hazánkfiain kívül: a' *Kuttenbergi* ideig való Kommendáns, Gróf *Wartensleben* Reg. beli első Májor; a' Városi Fő Esperest; úgy-nem különben maga a' Polgár-Mester is, és Tanáts, Az a'ztalnak egyy óldata felől, dob, trombita, 's hegedü szava: más felől pedig a' *Wartensleben* Reg je' fuvó muzikája hallatott. A' gazdag vig ebédet, egésségért való ivások is tzi-nerezték.

Eltvére kelve, dob, 's trombita, és török musika' zengés-i között meg hordoztatott a' fő piatzokon egy Korona, melly a' valóságos *Tsch* Korónának hasonlatosságára készült, és huszonöt forintokba

került; ugyan ezen Korona annakutánna, nagy sokaságnak jelenlétében, egy szeglet háznak örökös tiszmeréül felszűggesztetett. Hogy ezen tzeremonia annál pompásabb lehessen; egy Pyramis vólt felállítva, s' meg világositva az említett ház' szegletinél. A' Tseh Oroszlány le vólt festve a' Pyramison, s' körmei között lángoló szívet tartott a' Korona felé; előtte pedig ez olvastatott: *Arde amore Leo.* (Szeret' tüzével ég az Oroszlány). A' Pyramis' tetején következő irás olvastatott: *Hæc tibi fida Domus, Corona! fuit, hæc semperque manebit.* (Hív háznak vólt ez néked Korona! az is marad örökre.) Ezen felül-irással, arra tzeloztak a' Kuttenbergiek, hogy midőn a' hét esztendő s háboru alkalmatosságával, alig kaphatták vólna el a' Koronát Prágából az Ellenség elől, bátorságnak okáért Kuttenbergbe vitték, s' ebbe a' házba helyhették, a' mellynek szegletinél tündöklött most a' Korona' Másza, a' Pyramissal egygyütt; azonban csak hamar el foglalja Fridrik Király Kuttenberget, s' éppen az említett házba szállott: de a' Tseh Koronának ott létét meg nem tudhatta.

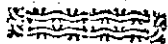
Más nap, tzel - lövöldözésnek szemléltetésével kívánta múlattatni a' Polgárság a' Nemes Sereget. A' lövöldözés előtt, el hordoztattak a' Városban musika szó alatt három tányérok, avagy olly kerek tettek, a' mellyekre szoktak lönni a' tzel-lövöldözők (*Scheiben*); a' Nemes Testörzö Sereg' Kormányozója szállásánál meg állapodtak velek a' hordozók; annakutánna pedig a' lövöldöző helyre mentek. Az említett három Tányérok, virágokkal, s' myrtussal felbokrétázott Pyramist formáltak, mellynek jobb oldala felől két Magyar Testörzök; bal oldala felől pedig két Stutzosok szemléltettek illy irással: *Posteritas Urbis hæc splendida facta memento.* (Emlékezz' rád Város' maradéka, ezen jeles tettekre). A' Nemes Testörzö Sereg, meg tisztelte maga jelenlétével a' Polgárság' lövöldöző helyét. Külön külön minden Testörzö Tiszt Uraknak igen alkalmatos, és jó szállásaik vóltak Kuttenbergben.

Külső Országot illető dolgok.

Frantzia Ország. — A' Jura vidékiben lévő Departmán-béli Frantzia Pátrioták meghatározták magokban, hogy az ő hegyeik közzül a' legnagyobbiknak tetejére egy 40 linges hegyes oszlopot tétetvén, ennek oldalaira azon napot, a' mellyen a' Constitutio a' Király eleibe terjesztetett, és azt, a' mellyen a' Király a' Constitutiot esküvésével elfogadta, így szintén ezen első rendbéli Nemzeti gyűlés' tagjainak neveit örök emlékezetnek okáért felmettzelek.

Igen meg-jegyzésre méltó Frantzia Országának ujj Törvényei közzül e' következő, mellynek t. i. tzellya a' mezei gazdaságnak jövőbéli előmenetele, és a' melly szerint meg-tiltatik, hogy fenkinek mezei örökségére az ő szomszédjainak marhát hajtani szabad ne légyen, ha ez azt valami kertel bé kerítette: ellenben néki se légyen a' határon szabad marháját legeltetni, de úgy, ha nem csak egy részét örökségének, hanem minden vagyonjait bé kertelte. — A' leg-első Nemzeti gyűlésnek tagjai Sept. 30-dikára rendelték volt a' magok el-ozzlásokat; mellyet a' Királynak-is előre tudtára adtanak. — Nevezetes ülést tartott a' Nemzeti gyűlés Sept. 21-dikén nevezetesen azok ellen, kiknek a' Constitutio szerint már eddig a' *Márkúi, Bárói, 's Grófi 's a' t.* titulusokat le-kellett volna tenni, 's kik ezzel még is törvénytelenül mind ez ideig éltenek. — Vóltanak a' Gyűlésnek olyan tagjai, kik úgy értettenek, hogy ezeket a' Pellengérré való ki-állittatásra büntetni illendő lenni. Másoknak ezen büntetés igen keménynek tettett, és ennek meg-ítélése csak ugyan erről az alkalmatosságról el-is halasztatván, még ez-után fog meg-válni, mi lészzen ezeknek büntetése.

Brüffelből azt írják, hogy Auszriai Belgiumban sokan kételkednek valamint a' Frantzia Printzeknek az ő Királyok elejébe botsáttatott intő Levelének, így szintén az ujjságokban közönségessé tétetett a-

zon egyezésnek is valóságáról, melly minden uj-
ság Levelekben ugy tétetett közönségesse mint a' F.
Romai Tsászárnak és a' Pruszsziai Királynak Fran-
tzia Ország ellen tétetett valóságos kötése. Továb-
bá, hogy a' Frantzia Ország felé indulandó Sergek-
nek semmi nyoma nem láttzik sohol. De egy Ko-
loniából érkezett Levél által ellenkező dologról tu-
dósítatunk, mellyben az iratik, hogy a' *Geldriában*
fekvő Pruszszus Sergeknek minden szabadságon lé-
vő Tiszttyei és köz-emberei, igen siető parantsola-
tot vettek a' magok Regementeiknél való meg-
jelenésre.

A' Pruszsziai Királynak mint Brandenburgiai
Választó Fejedelemnek Regensburgban lévő Követ-
tye, a' Királynak parantsolatyából tudtára adta
Ministeri kötelelsége szerint a' több Hatalmások
ott lévő Követeinek, hogy a' Király között és a'
Tsászár között, az ő Felségek minapi Pillnitzben e-
sett öszve jövetelek alkalmatosságával, a' több ha-
talmásoknak is egyezéséből, egy olyan barát-
ságos Szövetség állittatott-fel, melly tsupán tsak
egyedül az ő Felségek mind két részről való Státus-
saiknak bátorságban való maradására, azoknak
egymás között való költsönös garántérozására, e-
gész Európának tsendességben való tarthatására, a'
Német Birodalomnak boldogságára, és az ebben
lévő Fejedelmek jussainak, 's nevezetesen azoknak
a' Német Fejedelmek jussainak és Tartományainak
oltalmazására tzelez, mellyek a' jelen való időben
a' Frantzia Korona által el vétettek és el nyomat-
tattanak. Ugyan ezen jelentésében ellene mond a'
Pruszszus Követ mind azoknak az ujtság levelekben
ki-hirdettetett hamiss híreknek, mellyek szerint a'
Pruszszus Király, *Frankoniában* lévő bizonyos Tar-
tományait másokért tserébe bortsítani szándékoz-
nék; melly dologról pedig leg kisseb emlékezet is,
a' Pillnitzzi Királyi és Tsászári öszve jövetelben
nem esett.

A' Koloniai Választó Fejedelem is jóvaszlás kép-
pen egy olyan tanátsot terjesztett a' Német Fejedel-
mi

mi Tanács-szék elejébe, melly ha csak nemü-nemü részben tellyesednék is bé, nagyon az elevennyit érdekelné Frantzia Országának. Így szoll t. i. ezen Fejedelem a' többek között: — „A' Frantziákkal való kereskedés véghetetlen kárára szolgál a' Németeknek. Ki-kellene tehát Német Orzágról egészen rekesztetni minden névvel nevezendő Frantzia portékákat; mert el lehetne Német Ország ezek nélkül 's a' t. „ — Ez helyes reflexioja ezen Fejedelemnek: de azt mondhatná valaki rolla, hogy *Cicero pro domo sua*. Sok Ország vagyon olyan, a' mellynek nagy részint jobb lenne el lenni sok idegen portéka nélkül! Erdélyben Maros Vásárhelyen is jobb volna oihon kélzitteni az óráknak Szám-tábláját, 's nem jönni leg alább 100 mértőldnyire ide Bétsbe utánna: de hijjába, ha nekünk nintsen, csak kéntelenek vagyunk onnan vinni, a' hol tanálunk.

Az egész Világot fel-lármázták némelly Ujság-írók a' ki-vándorlott Frantzia Hertzegek Levelével, mellyeket a' Királynak, az ujj *Constitutio*'k bé-vételének ellenzésére küldetteknek lenni mondanak, és abból, hogy az *Artésiai Gróf* a' Pillnitzi Fejedelmek gyűlésében meg-jelent, Ilfen tudja melly hathatos legjtségeekkel nem biztatják a' Frantzia Aristokratákat, pedig, a' mint értjük az *Artésiai Gróf* Pillnitzbe való menetelének oka csak a' vólt, hogy egy 2 — 3 esztendőig Hazáján kívül járó Királynak is szüksége van arra, a' mit az ember a' két ujjja között ki-morsol — és itt remélte az effélére szert tenni; a' minthogy — A' F. Tsálsár 4000 *Sufferindort*, a' Pruszszus Király 4000 *Fridrichsdort*, a' Szakszoniai Fejedelem pedig 48 ezer Livrát ajándékozott az *Artésiai Grófnak* Pillnitzben — de a' Fedejelmek tanácskozásához nem tartozott.

Sept. 22-dikén egy Normándiai tollas állattal kereskedő Kofa érkezik meg Párisba egy egész Regiment fekete *Pujkával*. (Poka). Egy egész óráig teli torokkal kiáltozza vala: Uraim! Afizonyaim! 45 kr. darabja! minthogy a' *Pujkáknak* szároz be-
tog.

tegség néz vala-ki szemekből, senki sem veszi vala őket, hanem tsúfolkodnak vala a' Kofával. Végre meg-unnya a' kiábálást a' tsalárd nyelvű Kofa, 's meg-is retten, hogy a' *Hektikus* Pujkák rajta maradnak; azért meg-fordítja szovát, 's ezt kezdi kiáltozni: *Egy Divízió ki vándorlott Katona a' Kárdindia Rohán fekete Sergéből, 45 kr. darabja, a' ki 10-et veszén, egy Generálist kap rá addásba!* Ezen kiáltására oda rohonának a' ki vándorlott sergekre bőszonkodó Pátrioták, és egymás kezéből kapdosták ki a' rideg Pujkákat, és szerentsés vólt a' ki kapott belőlük. Lám tsak a' hang változtatása is mennyit használ fok dolgokban!

A' Pruzsziai Udvarnál vigafságnak napjai folynak Sept. 29 dikétől fogva szintén ezen hón. 13 dikáig. Mert a' mint Berlinből írják Sept. 29 dikére vólt határozva az *Yorkei* Hertzegnek *Friderika* Kir. Hertzeg Afzszonnyal való házassági öszve kelése; Octobernek első napjára pedig az *Orániai* Hertzeg; és *Friderika Ludovica Vilhelmina* Kir. Hertzeg Afzszony öszve kelések. — A' Lakodalmi öröm inneknek, egyszer *Berlinben*, mászszor *Charlottenburgban* való tartására 14 napok rendeltettek. — Sept. 21, 22, és 23 dik napjain tartattak *Berlin* mellett a' szokott öszi Hadi gyakorlások. Egy részét a' seregek maga a' Király kormányozta; a' más részt pedig *Gen. Möllendorf*. Sept. 21 dikén meg-sejtvén *Möllendorf*, hogy a' Király meg-akarja ötet támadni, rajta ment ő elébb a' Királyon 's vizsgálta verte azt. 22 dikén újra ellene ment *Möllendorf* a' Királynak 3 tsapatokban, meg-támadta annak bal szárnyát; de ez úttal vizsgálta verettetett. 23 dikén újra meg-támadta *Möllendorf* a' Király bal szárnyát, 's nem tágitott rajta mind addig, míg nem a' Király kéntelenítettett azt végre vizsgálta vonni. Egész meg-elégedését érdemlették a' Királynak, a' Seregek. — Sok idegen Fő-Emberek, 's Katona Tisztek vóltak ezen gyakorlásoknak szemlélői. — Rend kívül feles számmal vóltak különösen Anglusok, Hollándusok, és Frantziák.